

ภาษาซัมเรในประเทศไทย: ภาษาในภาวะวิกฤตขั้นสุดท้าย

The Samre Language in Thailand: A Language in the Most Serious Stage of Endangerment

พรสวรรค์ พลอยแก้ว

Pornsawan Ploykaew

บทคัดย่อ

ภาษาซัมเรเป็นภาษาที่จัดอยู่ในตระกูลออสโตรเอเชียติก สาขาเปียร์ริก ปัจจุบันมีผู้ที่ยังพูดภาษาซัมเรได้ที่บ้านมะม่วง และบ้านนนทรี อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ประมาณ 20 คนเท่านั้น คนไทยส่วนใหญ่ไม่รู้จักกลุ่มชาติพันธุ์และลักษณะทางภาษาซัมเร บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และลักษณะทางภาษาของชาวซัมเร เพื่อให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

ภาษาซัมเรเป็นภาษาหนึ่งในประเทศไทยที่อยู่ในภาวะวิกฤต เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยหลายด้าน ได้แก่ ด้านระบบคำมีการยืมคำศัพท์มาใช้ประมาณครึ่งหนึ่งของคำศัพท์พื้นฐานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านระบบเสียงมีการรับเอาเสียงวรรณยุกต์มาใช้ในการแยกความหมายของคำควบคู่ไปกับการใช้ลักษณะน้ำเสียงซึ่งเป็นองค์ประกอบรองและปรากฏเป็นบางครั้ง และด้านไวยากรณ์มีการยืมคำบางประเภทไปใช้ เช่น คำบุพบท คำสันธาน คำลงท้ายประโยค เป็นต้น เด็กซัมเรไม่ยอมเรียนภาษานี้โดยอ้างว่าไม่มีระบบตัวเขียนและอายุที่จะพูดภาษาของบรรพบุรุษของตน ภาษาซัมเรนับว่าเป็นภาษาที่อยู่ในภาวะวิกฤตขั้นสุดท้าย ซึ่งเมื่อเทียบกับบันไดลำดับสถานภาพของภาษาต่างๆ ของ Fishman (1991) กล่าวได้ว่าเป็นสภาวะวิกฤตของภาษาที่แทบไม่มีโอกาสที่จะฟื้นฟูให้ภาษาคงอยู่ต่อไปได้ คาดว่าอีกประมาณ 20 ปีข้างหน้า ภาษาซัมเรในประเทศไทยจะสูญหายไป

Abstract

Samre is a language in the Pearic branch of the Mon-Khmer (Austroasiatic) subfamily. At the moment only twenty Samre speakers are found at Ban Ma-Muang and Ban Nonsi, Bo-Rai District, Trat Province of Thailand.

Most Thai people don't know about this ethnic group, and misunderstood that they are Thai. This paper aims to introduce the Samre and their present language situation.

The study found that Samre language has been heavily influenced by Standard Thai and Trat Thai in various aspects – lexicon, phonology and syntax. The children refuse to learn this language because it does not have a writing system and they feel a shamed to speak their mother tongue language. So the Samre language is in the most serious of endangerments (Fishman, 1991), where reversing language shift seems to be hopeless. It may be assumed that if nothing is done, then in about twenty years when the current speakers die, the Samre language in Thailand will be lost.

1. บทนำ

ภาษาซัมเรอยู่ในตระกูลออสโตรเอเชียติก สาขามอญเขมร สาขาย่อยเปี้ยริก กลุ่มข้าราชการท้องถิ่นในอำเภอบ่อไร่ทราบว่า มีคนกลุ่มหนึ่งที่ตำบลนทรีย์พูดภาษาไทยด้วยสำเนียงแปลกกว่ากลุ่มอื่น และเป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นมาแต่เดิม จึงเรียกคนกลุ่มนี้ว่า “ไทยเดิม” โดยไม่ทราบว่าแท้จริงแล้วพวกเขาเป็นชาวซัมเรซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านมะม่วง และบ้านนทรีย์ ตำบลนทรีย์ อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ภาษาซัมเรในประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มของภาษาในภาวะวิกฤตที่มีแนวโน้มว่าจะตายในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า (สุวิไล, 2543) และเนื่องจากยังไม่มีผู้ศึกษาวิเคราะห์ไวยากรณ์ภาษานี้ไว้เลย ผู้วิจัยจึงศึกษาลักษณะทางเสียงและไวยากรณ์ของภาษาซัมเร (Pornsawan, 2001) ก่อนที่ภาษาซัมเรจะสูญหายไป

คำว่า ซัมเร เป็นคำที่ชาวซัมเรใช้เรียกตนเอง ใช้เป็นทั้งชื่อของกลุ่มคนและภาษาที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับภาษาของ ความหมายของคำ ๆ นี้ยังไม่แน่ชัด บาราดา (Baradat) และมาร์ตินิ (Martini) สันนิษฐานว่าคำนี้น่าจะมาจากคำว่า */sræ/* ในภาษาเขมร แปลว่า ‘นา’ แล้วมีการเติมอาคม */-am-/* กลายเป็น */samrae/* หมายถึง “คนทำนา” (Parkin, 1991) อย่างไรก็ตามนักภาษาศาสตร์บางท่าน เช่น โทมัสและเฮดลีย์ (Thomas & Headley, 1970) ได้ใช้คำ ๆ นี้เป็นคำรวมหมายถึงชาวเขา ได้แก่ พวกเปียร์หรือเพียร์ พวกปะนอง (Pnong) พวกชะเตียง (Stieng) ในกัมพูชา (Parkin, 1991:67) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (น. 257) กล่าวว่าพวกของเรียกตัวเองว่า ลำหรือนำเหรด (แม้รูปเขียนที่ถอดเป็นภาษาไทยจะมีรูปต่างกัน แต่ให้

ถือว่า “ซัมเร” หรือ “สำเร” หรือ “ตำเทรต” หมายถึงคนหรือภาษากลุ่มเดียวกัน) อันเป็นหลักฐานสนับสนุนว่า คำว่าซัมเรอาจใช้ในความหมายของคำเรียกชื่อกลุ่มคนหลาย ๆ กลุ่ม เช่น ใช้เรียกคนชองและคนซัมเร เป็นต้น

2. ลักษณะภูมิประเทศและที่อยู่อาศัย

ยังไม่มีหลักฐานใด ๆ ที่จะยืนยันได้ว่าชาวซัมเรอพยพมาจากที่ใด จากคำบอกเล่าของคนกลุ่มนี้กล่าวว่า พวกเขาตั้งบ้านเรือนในพื้นที่นี้มาหลายชั่วอายุคนแล้ว สมัยเด็ก ๆ พ่อแม่เคยพาไปเยี่ยมญาติที่อาศัยอยู่ในจังหวัดไพลิน ประเทศกัมพูชา แต่เมื่อเกิดสงครามในกัมพูชาก็ขาดการติดต่อกัน จึงน่าจะสันนิษฐานได้ว่าชาวซัมเรก็อาจเป็นคนดั้งเดิมอีกกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในเอเชียอาคเนย์บริเวณรอยต่อของประเทศกัมพูชากับประเทศไทย รายงานเกี่ยวกับชาวซัมเรในประเทศไทยมีเพียงบทความเรื่อง “ภาษาสำเร” (ธีระพันธ์, 2529) ซึ่งกล่าวถึงระบบเสียงของภาษานี้ นอกเหนือจากชาวซัมเรที่พบในอ.บ่อไร่ จ.ตราดแล้ว มีหลักฐานว่าพบชาวซัมเรในเขตอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา อันเป็นพื้นที่ที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชา แต่คนกลุ่มนี้ไม่มีใครสามารถพูดภาษาแม่ของตนได้แล้ว (สุวิไล, 2543)

ชาวซัมเรตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณที่สูงเชิงเขา บ้านแต่ละหลังอยู่ห่างกันพอสมควรเพื่อให้มีพื้นที่ทำการเกษตร สมัยก่อนมักมีโรคระบาดผู้คนล้มตายจำนวนมากจึงมีการย้ายที่ตั้งบ้านเรือน ต่อมาหน่วยงานของรัฐได้เข้ามากำหนดพื้นที่อยู่อาศัยและจัดสรรใบจับจองพื้นที่ให้แก่ชาวบ้านที่อยู่มาแต่เดิม เมื่อมีการขุดเหมืองพลอยในอำเภอบ่อไร่และบริเวณใกล้เคียง คนไทยจากจังหวัดต่าง ๆ หลังไหลเข้าไปแสวงโชค ชาวซัมเรได้ขายกรรมสิทธิ์ที่ดินของตนบางส่วนไป ปัจจุบันแต่ละครอบครัวจึงมีที่ดินไม่มากนัก ส่วนใหญ่มีฐานะยากจนเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่เข้ามาอยู่ใหม่ ชาวซัมเรส่วนใหญ่ทำอาชีพรับจ้าง หาของป่า และล่าสัตว์ นอกจากนี้มีอาชีพเสริมได้แก่ การสานตะกร้า และเครื่องใช้ทำด้วยหวายและไม้ไผ่ เป็นต้น

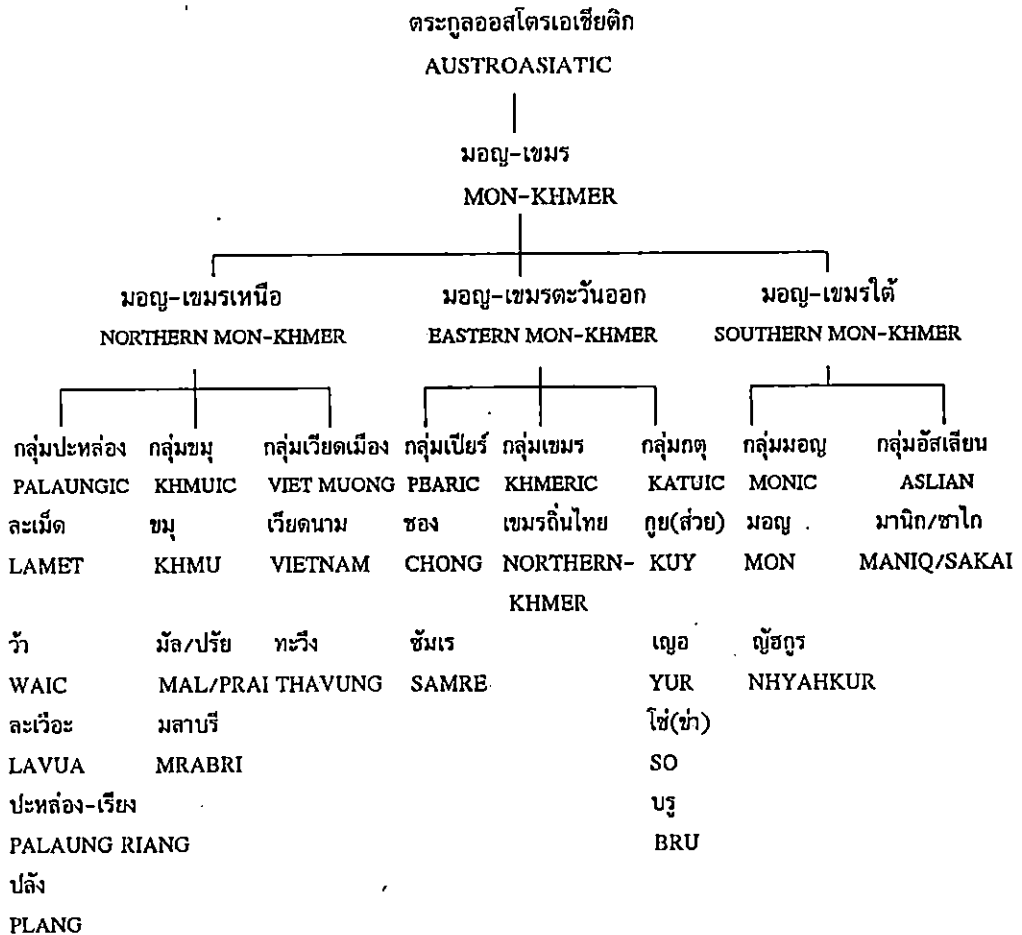
3. รูปร่างและลักษณะการแต่งกาย

ชาวซัมเรโดยทั่วไปมีผิวดำกว่าคนไทย ขนาดของรูปร่างค่อนข้างเล็กกว่าคนไทยทั่วไป บางคนมีผมหยิกขดติดหนังศีรษะ ใบหน้ารูปเหลี่ยม หน้าผากกว้างเล็ก คางเหลี่ยม ขากรรไกรกว้าง จมูกแบนใหญ่ไม่โด่ง ริมฝีปากหนา ตาโปนใหญ่ คิ้วดก เป็นต้น

ชาวซัมเรไม่มีวัฒนธรรมในการทอผ้าใช้เอง เล่ากันว่าสมัยก่อนยากจนมาก ต้องนุ่งผ้าเตี่ยวตัดจากกระสอบ เรียกว่า /khat kathûut/ “คาดเตี่ยว” เมื่อหาของป่าหรือสวนตะกร้าได้ จึงนำไปแลกเสื้อผ้าและของกินของใช้ที่เมืองตราด (สมัยก่อนเรียกว่าเมืองกราด) ซึ่งอยู่ห่างออกไปราว 100 กิโลเมตร การเดินทางในสมัยก่อนต้องเดินข้ามภูเขาใช้เวลาไป-กลับประมาณ 2-3 วัน ปัจจุบันชาวซัมเรแต่งกายแบบคนไทยทั่วไป ผู้หญิงนุ่งผ้าซิ่น ผู้ชายนุ่งกางเกง เป็นต้น

4. ลักษณะภาษา

ภาษาซัมเรอยู่ในตระกูลออสโตรเอเชียติก สาขาเปียร์ริก เช่นเดียวกับภาษาซองที่พบในจังหวัดจันทบุรี ภาษากะซองที่ตำบลท่านชุมพล อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด และภาษาชะโอจ ที่ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ภาษาในสาขานี้ล้วนเป็นภาษาที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มภาษาที่มีแนวโน้มว่าจะตายทั้งสิ้น (สุวิไล, 2543:26-27)

แผนภูมิที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาขมุกับภาษาอื่น ๆ ในประเทศไทย (สุวิไลและคณะ, 2540:15)

4.1 ลักษณะระบบเสียง

4.1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะต้น

หน่วยเสียงพยัญชนะต้นในภาษาขมุ มีทั้งหมด 21 หน่วยเสียง ดังนี้

ลักษณะ ของเสียง	ฐานกรณ์ของ เสียง	ริมฝีปากทั้ง คู่ Bilabial	ปุ่มเหงือก Alveolar	เพดานแข็ง Palatal	เพดานอ่อน Velar	คอหอย Glottal
เสียงกัก Stops	อโหชนะ ไม่พ่นลม Voiceless Unaspirated	p <ป>	t <ต>	c <จ>	k <ก>	ʔ <อ>
	อโหชนะ พ่นลม Voiceless Aspirated	ph <พ>	th <ท>	ch <ช>	kh <ค>	
	โหชนะ Voiced	b <บ>	d <ด>			
เสียงเสียด แทรก Fricative	อโหชนะ Voiceless		s <ซ>		h <ฮ>	
เสียงก้อง ดัง Sonorants	นาสิก Nasal	m <ม>	n <น>	ɲ <ญ>	ŋ <ง>	
	ข้างลิ้น Lateral		l <ล>			
	เสียงเปิด Approximant	w <ว>	ɹ <ร>	j <ย>		

ตารางที่ 1 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นในภาษาخمرة

การออกเสียงพยัญชนะเดียว โดยเฉพาะในตำแหน่งพยัญชนะต้นจะคล้ายคลึงกับการออกเสียงพยัญชนะต้นในภาษาไทย ยกเว้นเสียง /ɹ/ ซึ่งมีลักษณะการออกเสียงแตกต่างไป เมื่อเกิดในตำแหน่งท้ายคำหลังสระ /a/ หรือสระ /aa/ ออกเสียงเป็น [w] เสียงกึ่งสระตำแหน่งลึ้อยู่ตรงกลาง (central semivowel) แต่เมื่อเกิดในตำแหน่งอื่น ๆ อาจออกเสียงเป็น [ɹ] เสียงโหชนะเสียดแทรก มีฐานกรณ์ที่เพดานอ่อน (voiced velar fricative) หรือ [ɹ] เสียงเปิดมีฐานกรณ์ที่ปุ่มเหงือก (voiced alveolar approximant) ส่วนเสียง /w/ ในตำแหน่งต้นคำอาจออกเสียงเป็น [w] หรือ [v] เสียงเปิดมีฐานกรณ์ที่ริมฝีปาก-ฟัน (voiced labio-dental approximant) ก็ได้ ส่วน /ɲ/ ไม่มีในภาษาไทยมาตรฐาน แต่มีในภาษาไทยอีสานหรือภาษาลาว

4.1.2 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำ

พยัญชนะควบกล้ำในภาษาซมเร ประกอบด้วย

พยัญชนะกัก อโฆษะ /p, ph, t, th, c, ch, k, kh/ ออกเสียงควบกับเสียงข้างลิ้น /l/ และเสียงเปิด /r/ ได้แก่

pl-	<u>pli</u> w	<ปลิว>	“ไฟ”
phl-	<u>phli</u> m	<พลั้ม>	“ตาก”
kl-	<u>kl</u> oŋ	<กล็อง>	“ข้าว”
khl-	<u>khl</u> âa	<คลา>	“ใบ”
pI-	<u>pI</u> i	<ปรี>	“ป่า”
phI-	<u>phI</u> i	<พรี>	“ผล”
tI-	<u>tI</u> uəj	<ตรวย>	“วัว”
thI-	<u>thI</u> âa	<ทรา>	“ผลฝรั่ง”
cI-	<u>cI</u> əŋ	<เจรียง>	“แหวน”
kI-	<u>kI</u> ic	<กริจ>	“อก”
khlI-	<u>khlI</u> âaŋ	<คร้าน>	“เหล้า”

พยัญชนะนาสิก /m/ ออกเสียงควบกล้ำกับเสียงเปิด /r/ ได้แก่

mI-	<u>mI</u> əc	<เมร็จ>	“พริกไทย”
-----	--------------	---------	-----------

พยัญชนะเสียดแทรก /s/ ออกเสียงควบกล้ำกับเสียงเปิด /r/ ได้แก่

sI-	<u>sI</u> ək	<สร็อก>	“หมู”
-----	--------------	---------	-------

หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

หน่วยเสียงพยัญชนะท้ายในภาษาซมเร มี 13 หน่วยเสียง ได้แก่

p <ป>	t <ต>	c <จ>	k <ก>	ʔ <อ>
				h <ฮ>
m <ม>	n <น>	ɲ <ญ>	ŋ <ง>	
w <ว>	ɾ <ร>	j <ย>		

ตารางที่ 2 หน่วยเสียงพยัญชนะท้ายในภาษาซมเร

การออกเสียงพยัญชนะท้าย หรือพยัญชนะสะกดนั้นจะมีลักษณะที่แตกต่างจากภาษาไทยค่อนข้างมาก เพราะมีเสียงหลายเสียงที่ใช้ในภาษาซัมเรแต่ไม่ปรากฏในภาษาไทย เช่น /c/, /h/, /ɲ/, /ɬ/ ซึ่งเป็นเสียงที่พบได้ทั่วไปในภาษากลุ่มมอญ-เขมร

4.2 หน่วยเสียงสระ

4.2.1 หน่วยเสียงสระเดี่ยว

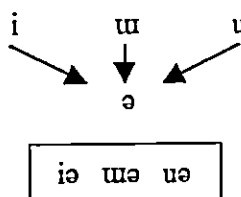
สระในภาษาซัมเร มีทั้งสิ้น 21 เสียง เป็นสระเดี่ยว 18 เสียง ประกอบด้วยคู่สระสั้นและสระยาวจำนวน 9 คู่ ได้แก่

ส่วนของลิ้น ระดับลิ้น	ไม่ห่อปาก				ห่อปาก	
	หน้า		กลาง		หลัง	
	สั้น	ยาว	สั้น	ยาว	สั้น	ยาว
สูง	i	ii	ɯ	ɯɯ	u	uu
กลาง	e	ee	ə	əə	o	oo
ต่ำ	ɛ	ɛɛ	a	aa	ɔ	ɔɔ

ตารางที่ 3 หน่วยเสียงสระเดี่ยวในภาษาซัมเร

4.2.2 หน่วยเสียงสระประสม

สระประสมในภาษานี้มี 3 เสียง เป็นการเคลื่อนเสียงจากสระสูงมายังสระกลางคือ /io, ɯə, uə/ และไม่มี ความแตกต่างระหว่างเสียงสั้น และเสียงยาวในสระประสมทั้ง 3 เสียงนี้

แผนภูมิที่ 2 หน่วยเสียงสระประสมในภาษาซัมเร

4.3 หน่วยเสียงวรรณยุกต์

ภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกกลุ่มมอญ-เขมร โดยปกติมักจะมีลักษณะทางเสียงที่เกิดจากการทำงานของกล่องเสียงซึ่งเราอาจได้ยินเป็นลักษณะเสียงแหบหรือเสียงใส เสียงทุ้มต่ำ เสียงสูงเครียด เสียงดังหรือค่อย เสียงสั้นหรือยาว เสียงที่มีการพ่นลมหรือไม่มีการพ่นลม เป็นต้น ลักษณะเหล่านี้มีผลทำให้ความหมายของคำแตกต่างกันออกไป เราเรียกภาษาที่มีลักษณะเหล่านี้ว่า ภาษาที่มีลักษณะน้ำเสียง (register language) แต่ภาษาขัมเรได้พัฒนาระบบเสียงวรรณยุกต์ขึ้นมาเช่นเดียวกับภาษาไทย กล่าวคือ ระดับเสียงสูงต่ำประจำคำสามารถแยกความหมายของคำได้ อย่างไรก็ตามร่องรอยของการใช้ลักษณะน้ำเสียงพ่นลม (breathy voice quality) ยังปรากฏให้เห็นเป็นบางครั้ง แต่การปรากฏของการใช้ลักษณะน้ำเสียงพ่นลมนี้อาจจะเกิดหรือไม่เกิดก็ได้ เช่น ในผู้พูดคนเดียวกัน บางครั้งออกเสียงคำว่า “ฝน” เป็น [kamaa⁴⁵¹] หรืออาจออกเสียงเป็น [kamaa⁴⁵¹] ก็ได้ การใช้ลักษณะน้ำเสียงในภาษานี้จึงไม่นับว่ามีนัยสำคัญในการแยกความหมายของคำ เพียงแต่อาจเกิดในบางคำในระดับสัทศาสตร์เท่านั้น และมักจะทำนายได้จากโครงสร้างของคำ เช่น มักจะเกิดกับคำที่มีเสียงวรรณยุกต์ต่ำ หรือในคำที่ยืมจากภาษาไทยซึ่งในภาษาไทยมีพยัญชนะต้นเป็นเสียงกัก อโฆชะ พ่นลม เมื่อคำเหล่านี้ถูกยืมไปใช้ในภาษาขัมเร เสียงพยัญชนะต้นของคำเหล่านี้จะถูกแทนที่ด้วยเสียงกักไม่พ่นลม และมักจะออกเสียงคำยืมเหล่านี้โดยมีลักษณะน้ำเสียงพ่นลมควบคู่ไปกับเสียงวรรณยุกต์ประจำคำนั้น ๆ

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาขัมเร แบ่งเป็น 3 หน่วยเสียง คือ
วรรณยุกต์กลาง ในระดับสัทศาสตร์ ไม่มีสัญลักษณ์ใด ๆ กำกับคำหรือพยางค์ที่มีเสียงวรรณยุกต์นี้

เมื่อเกิดในคำเป็น จะมีระดับเสียงเป็น [³³²] เช่น /caŋ/ [caŋ³³²]

“ต่ำ”; /chaa/ [c^haa³³²] “กิน”

เมื่อเกิดในคำตายเสียงยาว และในคำที่ลงท้ายด้วย /-h/ จะมีระดับเสียง

เป็น [³³⁴] เช่น /huuc/ [huuc³³⁴] “ตาย”; /tuuh/ [tuuh³³⁴] “หัว”

เมื่อเกิดในคำตายเสียงสั้น จะมีระดับเสียงเป็น [³⁴⁴] เช่น

/jok/ [jok³⁴⁴] “นม”; /chuh/ [c^huh³⁴⁴] “แก่”

วรรณยุกต์ต่ำ ในระดับสัทศาสตร์ ใช้เครื่องหมาย / ˊ / แสดงกำกับคำหรือพยางค์ที่มีเสียงวรรณยุกต์ต่ำ
เมื่อเกิดในคำตาย และในคำที่ลงท้ายด้วย /-h/ จะมีระดับเสียงเป็น [22] เช่น /tək/ [tək²²] “เรือ”; /wiit/ [wiit²²] “เขียว”; /lòh/ [lòh²²] “ไต่”
เมื่อเกิดในคำเป็น จะมีระดับเสียงเป็น [21] เช่น /sùəŋ/ [sùəŋ²¹] “ดม”; /càn/ [càn²¹] “เหยียบ”; /lāa/ [lāa²¹] “เวลาเย็น”

วรรณยุกต์กลาง-ตก ในระดับสัทศาสตร์ ใช้เครื่องหมาย / ˆ / แสดงกำกับคำหรือพยางค์ที่มีเสียงนี้
เมื่อเกิดในคำเป็นจะมีระดับเสียงเป็น [451] เช่น /sùəŋ/ [sùəŋ⁴⁵¹] “บอก”; /chóv/ [chóv⁴⁵¹] “หมา”; /luj/ [luj⁴⁵¹] “แหลม”
เมื่อเกิดในคำตายเสียงยาวและในคำที่ลงท้ายด้วย /-h/ จะมีระดับเสียงเป็น [342] เช่น /taak/ [taak³⁴²] “น้ำ”; /ciih/ [ciih³⁴²] “กว้าง”

4.4 ลักษณะทำนองเสียง

ประโยคในภาษาخمเรที่ใช้ในการติดต่อพูดจากันมีหลายรูปแบบ แต่ทำนองเสียงของประโยคต่าง ๆ ไม่แตกต่างกันมากนัก และไม่ทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยนไป รูปแบบทั่วไปของทำนองเสียงภาษาخمเรจะเริ่มที่เสียงกลางระดับ และยกสูงขึ้นในตอนท้ายแล้วจึงตกลง ทำนองเสียงของประโยคจึงมีลักษณะสูง-ตก คือตกที่พยางค์ท้ายของประโยค เช่น

ประโยคบอกเล่า	ʔijŋ	nóvŋ	ciiw	thiəw	↘	“ฉันจะไปเที่ยว”
	อิญ	หน่อง	จิว	เที่ยว		

ประโยคคำสั่ง	ciiw	thiək	khaneen	ʔan	↘	“ไปนอนเดี๋ยวนี้”
	จิว	เที่ยว	คะเนน	อัน		

ประโยคคำถาม nâa kachii pòo nòwng ciw ➡ “คุณจะไปเมื่อไร”
(ที่ต้องการคำตอบ นำ กะชี้ ไป หนอง จีว
เป็นเนื้อหา)

ประโยคคำถาม pòo tóoŋ ciw b'wí → “คุณจะไปไหม”
(ต้องการคำตอบ ไป หน่อง จีว บ้อ
ใช่หรือไม่ใช่)

ประโยคข้อร้อง ciw ทั่วฏ saa tho? “ไปด้วยกันเถอะ”
 จีว หน่อง ซา เทอะ

4.5 ลักษณะทางไวยากรณ์ของภาษาซีมเร

4.5.1 การเติมวิภัตติ-ปัจจัย

ภาษาخمเรเป็นภาษาที่มีการใช้การเติมรูปคำ (affixation) เพื่อแสดงลักษณะทางไวยากรณ์ กล่าวคือมีการเติมหน่วยคำผูกพันบางหน่วยเข้ากับคำหลักเพื่อเปลี่ยนประเภทของคำ หน่วยคำผูกพันนี้มีทั้งหน่วยที่เติมข้างหน้าคำหลัก เรียกว่าอุปสรรค (prefix) และหน่วยที่เติมกลางคำ เรียกว่า อาคม (infix) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) อุปสรรค /pa-/ “ข้าง” เช่น

<u>palij</u>	“ข้างบน”
<u>pataa</u>	“ข้างล่าง”
<u>patakâa</u>	“ข้างหน้า”

2) อปสรรค /ta-/ “แต่” มักใช้เติมข้างหน้าคำจำนวนนับ เช่น

/mɯ̌ɲj/	“หนึ่ง”
tamɯ̌ɲj	“แค่หนึ่ง(อัน)”

นอกจากนี้อาจใช้เติมข้างหน้าคำกริยาบางตัวและมักใช้คู่กับคำว่า /thôn/ มีความหมายว่า “เพิ่ม” เช่น

(ʔin thôn) taciw^A “(ฉันเพิ่ง)จะไป”

3) อุปสรรค/sam-/ , /ma-/ และ /m-/ ใช้เติมหน้าคำกริยาหรือคำคุณศัพท์เพื่อให้กลายเป็นคำนาม เช่น คำว่า

คำกริยา	⇒	คำนาม
bòok “ปอก”	⇒	sambòok “เปลือก”
puk “เนา”	⇒	sampuk “ไม้ผูก”
คำคุณศัพท์	⇒	คำนาม
klùəŋ “เพศผู้”	⇒	malùəŋ “ผู้”
khun “เพศเมีย”	⇒	makhun “เมีย”
bun “เมา”	⇒	mbun “ยาเบื่อ”

4) อากศ /-an-/ ใช้เติมกลางคำกริยาเพื่อเปลี่ยนคำกริยานั้นให้เป็นคำนาม เช่น

คำกริยา	⇒	คำนาม
khìit “หิว”	⇒	chanìit “หิว”
puuk “พัด”	⇒	phanuuk “พัด”
keəj “หนุน”	⇒	khanəəj “หมอน”
boh “กวาด”	⇒	kanoh “ไม้กวาด”
jah “คราด”	⇒	kanah “คราด”

4.5.2 ลักษณะประโยคในภาษาซัมเร

ภาษาซัมเรเป็นภาษาที่มีการเรียงลำดับคำ (word order) แบบ ประธาน-กริยา-กรรม (S-V-O) และมีโครงสร้างประโยคแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ประธาน-กริยา	1. khaniiw	jàam	“เด็กร้องไห้”	
	ขะนีว	หย่าม		
	เด็ก	ร้องไห้		
ประธาน-กริยา-กรรม	1. ʔip	huəp	kləŋ	“ฉันกินข้าว”
	อิญ	ฮวบ	กล็อง	
	ฉัน	กิน	ข้าว	

ประธาน-กริยา-กรรมรอง-กรรมตรง

1. nàk ʔnók ʔij chów múnj “เขาให้หมาฉันหนึ่งตัว”
หนัก อ้วน อิญ ช่อ มूंย
เขา ให้ ฉัน หมา หนึ่ง

ประธาน-กริยา-สถานที่

1. ʔij kwuɬ tih sɔk súnk “ฉันอยู่ที่บ้านมะม่วง”
อิญ กิยร ดิช สรูก ส้วก
ฉัน อยู่ ที่ บ้าน มะม่วง

ประธาน-กริยาแสดง“คำอธิบาย”

1. salɔŋ ʔan mɛŋ nah “ผู้หญิงคนนี้สวยมาก”
ชะเหลียง อัน เหม้งญ นะฮ
ผู้หญิง นี้ สวย มาก

/ʔiin/“มี”-ประธาน-กริยา (-กรรม)

1. ʔiin miɬ káaŋ ɛé sapâŋ “มีปลามากในหนองน้ำ”
อิน มีร ถ้าย เร่ ชะปั้ง
มี ปลา มาก ใน หนองน้ำ

ประธาน-กริยาแสดง “คำพูด”

1. miŋ súnj ʔij lic || khuɬŋ nówŋ ciw pɔi
มิญ ส้วง อิญ ลิจ ดุญ หนอง จิว ปรี
แม่ บอก ฉัน ว่า พ่อ จะ ไป ป่า
“แม่บอกฉันว่าพ่อจะไปป่า”

นอกจากนี้การเรียงลำดับในประโยคซึ่งเป็นแบบ ประธาน-กริยา-กรรม (S-V-O) ดังกล่าวมาแล้วนั้น บางครั้งไม่เคร่งครัด มีการเปลี่ยนแปลงลำดับได้ กรณีที่ต้องการเน้นกริยา หรือเน้นผู้รับการกระทำ ก็อาจจะย้ายส่วนที่ต้องการเน้นมาอยู่ในตำแหน่งต้นประโยค เช่น

- ประโยคเน้นผู้รับการกระทำ 1. khanɔiw tòn wòj “เด็กถูกตี”
ชะนิว ต่วน เหว่ย
เด็ก ถูก ตี

สำหรับประโยคที่มีข้อความเกี่ยวเนื่องกันอาจมีคำที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกริยา และกริยาอาการที่แสดงออกเป็นการบอกผลของการกระทำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

<อิน> /ʔiin/ “จึง” –แสดงผลการกระทำที่มักจะเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นตามธรรมชาติ

1. tòw kaaɪ laʔeeŋ laʔeeŋ ʔiin nuoj “ทำงานขยันๆ จึงรวย”
 ต่อ กา ละเอง ละเอง อิน รวย
 ทำ งาน ขยัน ขยัน จึง รวย

<แต> /tee/ “แต่” –แสดงผลการกระทำที่เกิดขึ้นที่ผิดไปจากความคาดหวัง

1. nàk lic nòwŋ jip tee koh jip “เขาจะมาแต่ไม่มา”
 นั๊ก ลิจ หนอง ยิบ แต โกะฮ ยิบ
 เขา ว่า จะ มา แต่ ไม่ มา

4.5.3 คำประเภทต่าง ๆ ในภาษาซัมเร

1) คำสรรพนาม (Pronoun) ระบบคำสรรพนามในภาษาซัมเร มีความแตกต่างไปจากภาษาไทย โดยมีรูปที่เป็นเอกพจน์ ทวิพจน์ และพหูพจน์ ดังนี้

พจน์ บุรุษ	เอกพจน์		ทวิพจน์		พหูพจน์
	ไม่เป็น ทางการ	เป็น ทางการ	รวมผู้ฟัง	ไม่รวมผู้ฟัง	
1	ʔij <ฉัน>	chân <ฉัน>	hiəŋ <เสียง>	jàŋ <หยิ่ง>	pûək hiəŋ <ป้าก เสียง> pûək jàŋ <ป้าก หยิ่ง>
2	pòo <ไป>	kac <กั>	pûək pòo paaɪ nàk <ป้าก ไป ป้าร นั๊ก> pûək kac paaɪ nàk <ป้าก กั ป้าร นั๊ก>		pûək pòo <ป้าก ไป> pûək kac <ป้าก กั>
3	hiin <ฮิน>		pûək hiin paaɪ nàk <ป้าก ฮิน ป้าร นั๊ก>		pûək hiin <ป้าก ฮิน>

ตารางที่ 4 ระบบคำสรรพนามในภาษาซัมเร

ในภาษาซัมเรมีการนำเอาคำเครือญาติมาใช้เป็นคำสรรพนามในการสนทนา ทั้งกับญาติจริงและคนที่ไม่ใช่ญาติแต่นับถือกันเช่นเดียวกับภาษาไทย โดยเมื่อใช้กับญาติจริงจะใช้คำที่แสดงความสัมพันธ์ตามระบบญาติ แต่ถ้าเป็นผู้ที่นับถือจะเลือกเฉพาะบางคำมาใช้ เช่น <ต้ม> *tôm* “ลุง, ป้า” <คลิญ> *khlij* “พี่” <มุต> *muut* “น้อง” <อ็อก> *ʔok* “ยาย” <ชู่> *chuu* “หลาน” เช่น

1. *min* *ciw* *tòw* *kaa* “แม่ไปทำงาน”
มิญ จิว ต่อ การ
แม่ ไป ทำ งาน

min เป็นคำสรรพนามแสดงความสัมพันธ์ตามระบบเครือญาติ

2. *tôm* *ciw* *mî* “ป้าไปไหน”
ต้ม จิว นี
ป้า ไป ไหน

tôm เป็นคำสรรพนามเรียกผู้ที่นับถือซึ่งมีอายุมากกว่าแม่หรือพ่อโดยประมาณ แต่ไม่ใช่ญาติแท้ ๆ

นอกจากนี้คำเครือญาติที่นำมาใช้เป็นคำสรรพนามได้ด้วยนั้น เป็นคำยืมจากภาษาไทย เช่น <หน้า> *naa* “น้ำ” <อา> *ʔaa* “อา” <ตา> *taa* “ตา” <เปาะ> *poʔ* “พ่อ” <มะ> *meʔ* “แม่” เช่น

1. *meʔ* *chuok* *kanuət* “แม่ตำข้าว”
มะ ชวก กะหนด
แม่ ตำ ข้าวสาร

meʔ เป็นคำสรรพนามที่เป็นคำยืมจากภาษาไทย

ส่วนคำสรรพนามที่ใช้หมายถึง “ตนเอง” (reflexive pronoun) ในภาษาซัมเรใช้คำว่า <นวน> /*nuon*/ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. *chân* *tòw* *chaa* *tòw* *mòk* *kuəp nuon* “ฉันทำมาหากินด้วยตัวเอง”
ชั้น ต่อ ชา ต่อ หมอก กีบ นวน
ฉัน ทำ กิน ทำ กิน ตัว เอง

kuəp nuon แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประธานบุรุษที่หนึ่งและผู้รับผลประโยชน์เป็นคนเดียวกัน

2. . khiin huuc hóoj hiin huuc hiin nuon
 คีน ฮูจ เฮ้ย ฮีน ฮูจ ฮีน นวน
 ลูก ตาย แล้ว มัน ตาย เอง
 “ลูกตายแล้ว มันตายเอง”

hiin nuon แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประธานบุรุษที่สามและกรรม
 เป็นคนเดียวกัน

2) คำชี้เฉพาะ (Demonstrative)

ภาษาขัมเรจัดระบบการชี้เฉพาะโดยดูจากระยะห่างจากตัวผู้พูดแบ่งเป็น 3
 ระดับ คือ <อัน> /ʔan/ “นี่” เป็นระดับที่อยู่ใกล้ที่สุดโดยอยู่ติดกับตัวผู้พูด ระดับถัดมา
 คือ <เต้น> /tèn/ “นั่น” เป็นระดับที่อยู่ไกลแต่ไม่ได้อยู่ติดกับตัวผู้พูด ส่วน <ติฮ> /tìh/
 “โน้น” เป็นระดับที่อยู่ห่างออกไปจากตัวผู้พูดมากที่สุด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ʔan	campi				“นี่ อะไร”
อัน	จำปี				
นี่	อะไร				
2. tèn	toŋ	ʔiŋ			“นั่น บ้านฉัน”
เต้น	ต้อง	อึ้ง			
นั่น	บ้าน	ฉัน			
3. tìh	toŋ	taa	mak		“โน้น บ้านตามัก”
ติฮ	ต้อง	ตา	มัก		
โน้น	บ้าน	ตา	มัก		

3) คำบุพบท (Preposition)

ภาษาขัมเรมีการใช้คำบุพบท ได้แก่ <เร้> /ɿéé/ “ใน” <ก้าย> /kaaj/
 “นอก” <ลัญ> /liŋ/ “บน” <ตา> /taa/ “ล่าง” <หน้า> /nâa/ “บริเวณ” <ปา> /pa-/
 “ข้าง” <ติฮ> /tìh/ “ที่”

1. mîi	kuuŋ	ɿéé	toŋ		“ใครอยู่ในบ้าน”
มี	กึยร	เร้	ต้อง		
ใคร	อยู่	ใน	บ้าน		

2. khaŋiɯw liŋ lin toŋ “เด็กเล่นบนบ้าน”
ขณะนี้ ลีณ ลีณ ต้อง
เด็ก เล่น บน บ้าน

นอกจากนี้ยังมีคำบุพบทที่ยืมมาจากภาษาไทย เช่น <จาก> /cək/ “จาก”
<จาก> /khaaŋ/ “ข้าง” เช่น

1. nək jip cək pɿi “เขามาจากป่า”
หนัก ยิม จัก ปรี
เขา มา จาก ป่า

4) คำสันธาน (Conjunction)

คำสันธานที่ใช้เชื่อมข้อความต่าง ๆ ในระดับที่อยู่สูงกว่าประโยคที่ใช้ในภาษา
ชั้นเรมีน้อย ที่ใช้ทั่วไปคือ <เกาะ> /kòʔ/ “ก็” <อิน> /ʔiin/ “จึง” <หรว> /ɲòc/
“เสร็จ”

1. tòw kaai ɲòc kòʔ huəp kloŋ
ต่อ การ หรีว เกาะ ฮวบ กล็อง
ทำ งาน เสร็จ ก็ ทาน ข้าว
“ทำงานเสร็จก็ทานข้าว”

ɲòc kòʔ อาจปรากฏคู่กันหรือแยกกันก็ได้ เมื่อปรากฏคู่กันมีความหมาย
ว่า “แล้วจึง”

2. tòw kaai ɲòc ʔiin klap toŋ ʔiin
ต่อ การ หรีว อิน กลับ ต้อง อิน
ทำ งาน เสร็จ จึง กลับ บ้าน ได้
“ทำงานเสร็จจึงกลับบ้านได้”

3. chanuun kòʔ jip klee pàak toŋ lip kòʔ cuuɯ ciɯw
ขณะนี้ เกาะ ยิบ เกล ปาก ต้อง ลีณ เกาะ จูร จีว
เมีย ก็ มา ถึง ขึ้น บ้าน บน ก็ เข้า ไป
“เมียมาถึงก็ขึ้นบ้าน(แล้ว)ก็เข้าไปในบ้าน”

นอกจากนี้คำสันธานที่พบในภาษาซำเรส่วนใหญ่เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาไทย เช่น <เพราะ> /pɔ̀ɔ̀/ “เพราะ” <แต่> /tɛɛ/ “แต่” <หรือ> /huu/ “หรือ” <แล้ว> /lɛ̀w/ “แล้ว” <เกาะ> /kɔ̀ɔ̀/ “ก็” <ทั้ง> /than/ “ทั้ง” <ถ้า> /thaa/ “ถ้า” เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

1. pɔ̀ɔ̀ khiin huuc nàk lɔ̀ɔ̀j ɲɛc
เพราะ คีน ฮูจ นัก เลี้ย เหง็จ
เพราะ ลูก ตาย เขา จึง ล้ม
“เพราะลูกตายฉันเลยเป็นลมล้มพับ”
2. khiin salɔ̀ɔ̀ huu khiin malɔ̀ɔ̀ huuc làaw
คีน สะเหลียง หือ คีน มะหล่าง ฮูจ เหล่า
ลูก สาว หรือ ลูก ชาย ตาย เล่า
“ลูกที่ตาย ลูกสาวหรือลูกชายล่ะ?”

5. จาริตประเพณี

ซำเรแม้จะเป็นเพียงชนเผ่าเล็ก ๆ แต่ก็ยังมีขนบธรรมเนียมที่ถือปฏิบัติกันสืบต่อมา แนวคิดต่อสิ่งที่เหนือธรรมชาติ ชาวซำเรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธกันไปกับความเชื่อในเรื่องวิญญาณและภูตผีต่าง ๆ เช่น เชื่อกันว่าแต่ละบ้านมีผีเรือนอยู่ประจำทุกบ้าน เป็นวิญญาณที่คอยปกป้องรักษาภัยพิบัติต่าง ๆ ตลอดจนความเจ็บไข้ได้ป่วยให้คนในครอบครัวซึ่งอาศัยอยู่ในบ้านนั้น ๆ หัวหน้าครอบครัวจะต้องจัดเครื่องเซ่นไหว้ผีเรือนเป็นประจำ นอกจากนี้ยังต้องเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษหรือผีพ่อแม่ ผีปู่ย่าตายาย <ชะมูจ คุญ มิญ> /khamûuc khuun mij/ “ผีพ่อแม่” <ชะมูจ อ็อก ตา> /khamûuc ɔ̀ok taa/ “ผีตายาย” ชาวซำเรเชื่อว่าผีบรรพบุรุษจะดูแลทุกข์สุขและการประพฤติปฏิบัติของคนในบ้าน ทุกคนจะต้องดำเนินชีวิตตามแบบบรรพบุรุษ ถ้าผู้ใดประพฤติผิดจะต้องมีการเซ่นไหว้ขอขมา <ซุจ ชะมูจ> /suuc khamûuc/ “เซ่นผี” มิฉะนั้นผีบรรพบุรุษจะโกรธและจะบันดาลให้ฝนแล้ง เกิดโรคห่า หรือสัตว์ร้ายต่าง ๆ มาทำอันตรายคนในครอบครัวให้ล้มตายเป็นจำนวนมาก เรียกว่าตายแพท นอกจากนี้ยังมีผีอื่น ๆ ที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ สามารถให้คุณและให้โทษต่อผู้คนได้ บางคนอาจถูกผีเข้า <ต่วน ชะมูจ> /tuon khamûuc/ <หม่อ ชะมูจ> /mɔ̀w khamûuc/ “หม่อผี” ก็จะทำพิธีไล่ผีโดยจะต้องเซ่นด้วยเครื่องเซ่นไหว้ที่เหมาะสมกับผีประเภทนั้น ๆ

ชาวซำเร่มีประเพณีเกี่ยวกับการเซ่นไหว้ผีซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของคนกลุ่มนี้ เรียกว่า <ลิญ ชะมูจ หมด> /lɨŋ khamúuc mòt/ “เล่นผีแม่มด” ซึ่งจัดขึ้นระหว่างเดือนสามถึงเดือนสี่ของทุกปี การเล่นนี้จัดขึ้นเพื่อเซ่นไหว้ผีที่เคยบันดาลให้ผู้คนในหมู่บ้านเจ็บป่วย เมื่อทำพิธีรักษาโดยการเซ่นไหว้ผีนั่น ๆ แล้ว ผู้ป่วยมักจะรับผีนั่นไว้ถือเสมือนเป็นเพื่อนหรือเป็น “เกลอ” กัน ทุก ๆ ปีจึงต้องจัดงานเซ่นไหว้และเล่นกับผีเหล่านั้น โดยผ่านทางร่างทรง หรือ “แม่มด” จึงเรียกว่า การเล่นผีแม่มด สมัยก่อนจะต้องมีการสร้างปะรำเล่นผี อาจจะเล่นรวมกันหลายครอบครัวก็ได้ ฯลฯ การเล่นจัดขึ้นในตอนกลางคืน โดยเจ้าภาพจัดเตรียมข้าวของที่จำเป็นในการเซ่นไหว้ ประกอบไปด้วยไก่ต้ม ขนมห่มแดง ขนมห่มขาว เหล้า ไก่ บายศรี กรวยสองขาเสียบด้วยใบขนุนเรียกว่า <กะเท่อ> /kathôo/ กระจก แป้ง หวี ข้าวสุก ช้อน แก้วน้ำ แก้วเหล้า พร้อมทั้งเชิญร่างทรงและนักร้องนักดนตรี ตลอดจนเพื่อนบ้านทั้งหลาย เมื่อทุกคนมาพร้อมกันแล้ว ก่อนเริ่มพิธีจะต้องจุดธูปบอกผีบรรพบุรุษ ผีเรือน ตลอดจนพระภูมิเจ้าที่ว่าบ้านนี้ได้จัดการทำพิธีไหว้ผีและเซ่นสรวงผีต่าง ๆ แล้วขอให้ผีทั้งหลายช่วยคุ้มครองปกป้องให้พวกเขาอยู่ดีมีสุข อย่ามีโรคภัยไข้เจ็บใด ๆ เมื่อเริ่มพิธี นักดนตรีจะตีกลองเป็นจังหวะ นักร้องจะร้องเพลงเชิญผีให้มาเข้าร่างทรง อาจจะเป็นผีญาติพี่น้องที่ตายไปมาบอกข่าวคราวหรือเป็นผีที่เคยมาเข้าร่างของคนในครอบครัวจึงถือเป็นผีเกลอกับคน ๆ นั้น เมื่อเข้าร่างทรงแล้ว ร่างทรงจะแสดงท่าทางต่าง ๆ เช่น ถ้าเป็น <ชะมูจ เร่> /khamúuc rê/ “ผีหวาย” ร่างทรงก็จะคว่ำมิดไปที่กอหวายและทำท่าตัดหวาย เป็นต้น เพื่อนของผีตนนั้นก็จะมาซักถามทุกข์สุข หยอกล้อเล่นกัน ส่งเหล้าให้ดื่มโดยให้ร่างทรงเป็นผู้ดื่ม แล้วก็จะส่งเหล้าแก้วนั้นเวียนให้ผู้มาร่วมพิธีได้จิบทั่วกัน พอผีจะออกจากร่างก็มีการตีกลอง แล้วก็เริ่มเชิญผีอื่น ๆ มาเข้าร่างใหม่อีก ทำซ้ำ ๆ จนกว่าจะยุติการเล่น แล้วจึงจุดธูปบอกผีต่าง ๆ อีกครั้งหนึ่ง

6. สถานการณ์ของภาษาซำเร่ในประเทศไทยซึ่งเป็นภาษาที่อยู่ในภาวะวิกฤติขั้นสุดท้าย

ปัจจุบันชาวซำเร่เชื้อสายชาติไทย ทุกคนพูดภาษาไทยได้ชัดเจน เด็กและคนรุ่นหนุ่มสาวไม่สนใจที่จะหัดพูดภาษาดั้งเดิมของตน เพราะรู้สึกว่ภาษาของตนด้อยกว่าภาษาไทย ผู้ที่ยังพูดภาษาซำเร่ได้เป็นกลุ่มที่สูงอายุมีอยู่ประมาณ 20 คน ในจำนวนนี้คน

ที่พูดได้ดีมีไม่เกิน 10 คน โอกาสในการใช้ภาษาอยู่ในวงจำกัดเฉพาะกลุ่มที่ยังพูดภาษานี้ได้เท่านั้น เนื่องจากบ้านแต่ละหลังอยู่ห่างกัน คนแก่แต่ละคนเดินไม่ค่อยสะดวกและต้องอยู่เฝ้าบ้านตามลำพังจึงไม่ค่อยมีโอกาสดูแลใช้ภาษาซึมซับกับผู้อื่น นานวันเข้าความสามารถในการใช้ภาษาของแต่ละคนก็ลดลง ลักษณะการใช้ภาษาของชาวซมเรในปัจจุบันแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ภาษาของชาวซมเรได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยทั้งการยืมคำศัพท์มาใช้ประมาณครึ่งหนึ่งของคำศัพท์พื้นฐานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน จากฐานข้อมูลประมาณ 3000 คำ (Pornsawan, 2001:219) การรับเอาเสียงวรรณยุกต์มาใช้ในการแยกความหมายของคำควบคู่ไปกับการใช้ลักษณะน้ำเสียง ซึ่งเป็นองค์ประกอบรอง และเกิดเป็นบางครั้ง การยืมเสียงพยัญชนะบางเสียง ได้แก่ เสียงพยัญชนะต้น /f/ เสียงควบกล้ำ /kw/ /khw/ เสียงพยัญชนะท้าย /ʔ/ การยืมเสียงสระประสม เช่น เสียง /ueə/ ในเรื่องหน่วยคำไวยากรณ์ มีการยืมคำเหล่านี้ไปใช้ เช่น คำบุพบท คำสันธาน คำลงท้ายประโยค คำขยายกริยาเพื่อบอกการณลักษณะ เป็นต้น ทิศนคติต่อภาษาของตนเป็นไปในทางค่อนข้างลบและคิดว่า การเรียนและการพูดภาษาไทยได้ชัดเจนช่วยให้ตนได้รับการยอมรับให้เป็นคนไทยโดยสมบูรณ์ จะได้ไม่ต้องถูกแบ่งแยกและถูกดูหมิ่นจากผู้อื่น นับได้ว่าภาษาซมเรเป็นภาษาที่อยู่ในภาวะวิกฤตขั้นสุดท้าย หากเทียบกับบันไดลำดับสถานภาพของภาษาต่าง ๆ ของ Fishman (1991) กล่าวคือสภาวะวิกฤตของภาษาในขั้นนี้แทบไม่มีโอกาสที่จะฟื้นฟูให้ภาษาคงอยู่ต่อไปได้ คาดว่าอีกประมาณ 20 ปีข้างหน้าภาษาซมเรในประเทศไทยคงจะสูญหายไปเป็นที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ. 2529. “ภาษาสำเร.” *วารสารธรรมศาสตร์*. ปีที่ 15 ฉบับที่ 1: 116-128.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. 2540. “แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย.” *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*. ปีที่ 16 ฉบับที่ 2. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- . 2543. “ภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต.” ใน *รวมบทความทางวิชาการ ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท*. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Fishman, Joshua. 1991. *Reversing language shift*. Clevedon, England: Multilingual Matters.
- Matisoff, J.A.. 1991. “Endangered Languages of Mainland Southeast Asia.” In *Endangered Languages*, pp. 189-228. Edited by K.H. Robins and E.M. Uhlenbeck. England: Oxford University.
- Parkin, R. 1991. “A Guide to Austroasiatic Speakers and Their Languages.” *Oceanic Linguistics Special Publication 23*. Honolulu : University of Hawaii.
- Pornsawan Ploykaew. 2001. “The Phonology of Samre.” *MKS* 31: 51-64.
- . 2001. “Samre Grammar.” Ph.D. Dissertation, Faculty of Graduate Studies. Mahidol University.
- Suwilai Premsrirat. 1996. “Language Endangerment and Language Revitalization in Thailand.” Presented at *A Conference on Endangered Languages and Literature in SEA*. Leiden: Netherlands.